

Πανελλήνια Ένωση Σχολικών Συμβούλων

Πληροφορίες : Δ.Σ.
Διεύθυνση : Ξενοφώντος 15Α
Τ.Κ. : 105 57 Αθήνα
Τηλέφωνο : 210.3229120
Τηλεομοιότυπο : 210.3229120
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο : pess@pess.gr
Δικτυακός τόπος : <http://www.pess.gr>

Αθήνα, 1 Φεβρουαρίου 2017

Αριθμός πρωτοκόλλου: 5

Προς:

- Σχολικοί Σύμβουλοι
-ΜΜΕ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΤΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΠΕ70	6946338678
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΚΑΤΩΠΟΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΠΕ01	6979469080
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	ΑΡΒΑΝΙΤΗ-ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΤΑ	ΠΕ60	6972213170
ΕΙΔ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΗ	ΠΕ70	6979961268
ΤΑΜΙΑΣ	ΜΑΚΑΝΤΑΣΗΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ	ΠΕ16	6972718293
ΜΕΛΗ	ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ	ΠΕ04	6944781897
	ΚΑΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΕ 70	6976809185
	ΛΑΛΙΩΤΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ	ΠΕ60	6937026854
	ΜΠΑΡΑΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΠΕ03	6944225845
	ΟΡΦΑΝΟΣ ΠΕΤΡΟΣ	ΠΕ70	6948604332
	ΤΣΙΒΑΣ ΑΡΜΟΔΙΟΣ	ΠΕ70	6977747246

Θέμα: Τοποθέτηση της ΠΕΣΣ στη συνεδρίαση της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής της 31^{ης} Ιανουαρίου 2017, στη συζήτηση επί του θέματος «Αναβάθμιση του Λυκείου – Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση».

Κύριε Υπουργέ, κύριε Πρόεδρε, κύριε Γενική Γραμματέα, κυρίες και κύριοι βουλευτές, κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι φορέων,

Η Πανελλήνια Ένωση Σχολικών Συμβούλων (ΠΕΣΣ) ευχαριστεί όλους, όσοι πρότειναν τη συμμετοχή μας στη σημερινή συνεδρίαση, και ιδιαίτερα τον κ. Υπουργό και τον Πρόεδρο της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων για την πρόσκληση.

Η ΠΕΣΣ, εκπροσωπώντας τους Σχολικούς Συμβούλους Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, έχει τη δυνατότητα να υπεισέλθει και να εμβαθύνει σε ποικίλα ζητήματα της εκπαίδευσης, να αναδείξει προβλήματα, να προβάλει θέσεις και να καταθέσει προτάσεις για ενδεχόμενους σχεδιασμούς, πολιτικές και πρακτικές που αποσκοπούν στην αναβάθμιση, τη μεταρρύθμιση ή, γενικότερα, την αλλαγή της εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο μιας τέτοιας διαδικασίας είναι σαφές ότι ο Σχολικός Σύμβουλος έχει τον βασικό και καταλυτικό ρόλο, καθώς αυτός είναι όχι μόνο ο επιστημονικά αρμόδιος, αλλά και ο πρακτικά υπεύθυνος για όλα τα στάδια υλοποίησης αυτής, από τη σύλληψη και τον

σχεδιασμό των επιμέρους αλλαγών μέχρι την εφαρμογή τους και, περαιτέρω, μέχρι την αποτίμηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής τους.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η ΠΕΣΣ, θα τοποθετηθεί επί του υπάρχοντος κειμένου προτάσεων του ΙΕΠ, με υπευθυνότητα απέναντι στην κοινωνία μέσα από εκπαιδευτικό πρίσμα και με προσήλωση στις θεωρητικές παραδοχές και ερευνητικές προσεγγίσεις της παιδαγωγικής και των διδακτικών των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων.

Ως προς την πρόταση που έχει κατατεθεί από το ΙΕΠ

Η ολιγοσέλιδη πρόταση του ΙΕΠ με επιμέρους συνοπτική περιγραφή των προβαλλόμενων αξόνων είναι τόσο γενικόλογη και ασαφής που επιτρέπει πολλές παρερμηνείες και αδυνατεί να διαμορφώσει τα εχέγγυα μιας ολοκληρωμένης πρότασης στη βάση των σύγχρονων επιστημονικών προσεγγίσεων.

Σε πολλά σημεία η πρόταση θυμίζει ευχολόγιο. Για παράδειγμα, ποιος εκπαιδευτικός δεν θα ήθελε να μην υπάρχει ανάγκη φροντιστηρίων; Όταν, όμως, υπάρχει κλειστός αριθμός εισακτέων στις σχολές και συγκεκριμένος αριθμός τμημάτων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πάντα θα υπάρχει ανάγκη βελτίωσης της επίδοσης. Η ανάγκη αυτή βελτίωσης της επίδοσης - ιδίως για τα τμήματα αυξημένης ζήτησης - συνδέεται ευθέως με την ανάγκη φροντιστηρίου και όχι απαραίτητα με τις αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος και, πάντως, όχι με αδυναμίες εκπαιδευτικών.

Σχετικά με τις αναφερόμενες στο κείμενο προϋποθέσεις

Συμφωνούμε με τις αναφορές για:

- "την ουσιαστική στήριξη της δουλειάς των Δημοτικών Σχολείων και την ανανέωση των προγραμμάτων σπουδών και των εκπαιδευτικών υλικών Δημοτικού και Γυμνασίου"
- "την ενίσχυση των επιστημονικών αντικειμένων, με τη εξασφάλιση διδασκαλίας των μαθημάτων σε δώρες περιόδους (90 λεπτά), ώστε να υπάρχει η δυνατότητα για διερευνητική, ενεργητική μάθηση και σχεδιασμό ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων, την οποία θεωρούμε κατ' αρχήν θετική. Απαιτούνται όμως διευκρινίσεις σε επί μέρους θέματα".
- "την αλλαγή περιεχομένων, υλικών και μεθόδων στην κατεύθυνση της ενίσχυσης του ερευνητικού προβληματισμού, του ενδιαφέροντος και εντέλει της βαθύτερης κατανόησης αντί της απλής αποστήθισης".

Έχουμε όμως επιφυλάξεις σχετικά με:

- το περιεχόμενο της αναφοράς για «τη σύνδεση μεμονωμένων αντικειμένων σε ευρύτερες ενότητες και την καλλιέργεια ενός περιβάλλοντος συνέργειας των εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων (με παράλληλη επιμόρφωσή τους)». Η επιφύλαξή μας εστιάζεται στο περιεχόμενο της φράσης «σύνδεση μεμονωμένων αντικειμένων σε ευρύτερες ενότητες», που κατά την άποψή μας απαιτεί διευκρινίσεις. Βεβαίως απαιτείται η οργάνωση ενός σταθερού συστήματος επιμόρφωσης, όπου ο ρόλος των Σχολικών Συμβούλων πρέπει να είναι καθοριστικός. Μάλιστα η ΠΕΣΣ από τον περασμένο Μάρτιο έχει καταθέσει στον τότε υπουργό Παιδείας κ. Φίλη συγκεκριμένες προτάσεις για το θέμα αυτό.
- την αναφορά για "κατοχύρωση εναλλακτικών μεθόδων αξιολόγησης μαθητριών και μαθητών, αλλά και την αλλαγή προσέγγισης στο τι ελέγχεται δια των εξετάσεων (ιδίως των πανελλαδικών)." Το αδιάβλητο των διαδικασιών, που εξασφαλίζει το σύστημα των πανελλαδικών εξετάσεων, θα πρέπει να διατηρηθεί, οπωσδήποτε. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι είναι ίσως ο μόνος θεσμός που τυγχάνει της αποδοχής της ελληνικής κοινωνίας ως αδιάβλητος. Αν πρέπει να συζητηθεί κάτι επ' αυτού, αυτό θα πρέπει να αφορά στην βελτίωση του θεσμού προς την κατεύθυνση της καλύτερης αξιολόγησης των μαθητών. Επισημαίνουμε ότι η διασάλευση ή ακόμη και η αμφιβολία περί του αδιάβλητου των διαδικασιών, θα δυναμιτίσει κάθε προσπάθεια.

Τέλος, θεωρούμε ως αυτονόητο ότι οι μεταρρυθμίσεις οφείλουν να είναι σταδιακές. Ο πρώτος στόχος θα πρέπει να είναι η ανάταξη του συστήματος και στη συνέχεια, η έτι περαιτέρω βελτίωσή του.

Σχετικά με τα Γενικά χαρακτηριστικά της πρότασης

Η προτεινόμενη Α΄ Λυκείου ως υποχρεωτική τάξη, με τα περιγραφόμενα χαρακτηριστικά, κατά την άποψή μας, έχει τα εξής προβλήματα:

- Δημιουργείται μια τάξη "μετέωρη". Θα παρέχεται κάποιος τίτλος στο μαθητή που αποφοιτά από την Α΄ Λυκείου; Αν όχι, κάποιος που δεν επιθυμεί να συνεχίσει, γιατί θα πρέπει να υποχρεούται σε φοίτηση; Αν παρέχεται κάποιος τίτλος, τότε ο τίτλος αυτός σε ποιο επίπεδο

κατατάσσεται και ποιες είναι οι παρενέργειες ως προς τον τίτλο του αποφοίτου Γυμνασίου;

- Η αναφερόμενη πρόθεση ενιαιοποίησης των προγραμμάτων σπουδών, μεταξύ Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου, στο βαθμό που αναφέρεται ότι "οι μαθητές/μαθήτριες θα μπορούν να εξοικειωθούν με τα γνωστικά αντικείμενα και των δύο υφιστάμενων σήμερα τύπων εκπαίδευσης και να επιλέξουν την εκπαιδευτική πορεία που ταιριάζει καλύτερα σε αυτούς":
  - ✓ α) θα οδηγήσει σε διόγκωση των διδασκόμενων γνωστικών αντικειμένων,
  - ✓ β) εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε μείωση του μαθητικού δυναμικού που επιλέγει το ΕΠΑΛ, αντίθετα προς τον επιδιωκόμενο στόχο και
  - ✓ γ) εγείρει σοβαρά ζητήματα σχετικά με την «εξίσωση» του απολυτηρίου των ΕΠΑΛ, με βάση τα επίπεδα προσόντων, σε σχέση με τις προσφερόμενες ώρες διδασκαλίας τεχνικών μαθημάτων ειδικότητας.
- Σχετικά με την αναφορά σε «πολυκλαδικότητα», θέλουμε να τονίσουμε, ότι η επιλογή αυτή συνδέεται με τη δυνατότητα στελέχωσης και οργάνωσης μιας τέτοιας προοπτικής σε όλες τις σχολικές μονάδες, λαμβανομένων υπόψη γεωγραφικών και άλλων παραμέτρων. Το Πολυκλαδικό Λύκειο, το οποίο εφαρμόστηκε πριν μερικές δεκαετίες, ήταν ένα πολύ φιλόδοξο σχολείο, ιδιαίτερα ακριβό, με εξαιρετικές εγκαταστάσεις αλλά: α) ήταν ένα σχολείο τεράστιας δυναμικότητας, όπου δεν μπορούσαν οι καθηγητές να γνωρίζουν καν τους μαθητές, β) ένα τέτοιο σχολείο θα οδηγούσε, όπως και στο παρελθόν, σε εσωτερική μετανάστευση των μαθητών, καθώς μόνο σε μεγάλα αστικά κέντρα θα μπορούσε να λειτουργήσει.

Σχετικά με τη Β' και Γ' τάξη Λυκείου

Η πρόταση είναι αρκετά γενική. Το περιγραφόμενο σχήμα φαίνεται διαπνέεται από μία συγκεκριμένη λογική αλλά καθένας μπορεί να το ερμηνεύει κατά το δοκούν. Απαιτούνται συγκεκριμένες διευκρινίσεις. Στο σημείο αυτό οι παρατηρήσεις μας εστιάζονται στα ακόλουθα:

- Δεν διευκρινίζεται αν η επιλογή της Γενικής ή Επαγγελματικής Εκπαίδευσης θα αποτελεί αποκλειστική προσωπική απόφαση του μαθητή ή θα στηρίζεται σε εκπαιδευτικά κριτήρια.

- Η αναφερόμενη μείωση του αριθμού των μαθημάτων δεν εξειδικεύεται.
- Ο αναφερόμενος εξορθολογισμός της ύλης των μαθημάτων κρίνεται κατ' αρχήν θετικός. Θα πρέπει όμως να συνδεθεί μέσα από συνολική θεώρηση των Προγραμμάτων Σπουδών, στο σύνολο της εκπαίδευσης, τουλάχιστον της Δευτεροβάθμιας, σε σχέση πάντα με τις διατιθέμενες ώρες διδασκαλίας ανά γνωστικό αντικείμενο.
- Σχετικά με τη δυνατότητα των μαθητών να επιλέγουν μαθήματα, επισημαίνουμε τα εξής:
  - ✓ Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορεί να υποστηρίξει ελεύθερες επιλογές συνδυασμών μαθημάτων. Εκείνο που μπορεί να εφαρμοσθεί είναι η δυνατότητα επιλογής συγκεκριμένων ομάδων μαθημάτων που εντάσσονται στο ίδιο ευρύτερο επιστημονικό πλαίσιο και τα οποία συνδέονται με δυνατότητα πρόσβασης σε συγκεκριμένες σχολές και Τμήματα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό δηλαδή που σήμερα ονομάζεται "ομάδα προσανατολισμού".
- Σχετικά με τους εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης των μαθητών:
  - ✓ Πριν από την εφαρμογή τους απαιτείται ολοκληρωμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, με καθοριστικό το ρόλο των Σχολικών Συμβούλων.
  - ✓ Επιπλέον, εκφράζουμε ισχυρές επιφυλάξεις στο κατά πόσον τέτοιου είδους εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης μπορούν να υιοθετηθούν, ιδίως προκειμένου για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς θα εγείρονται ζητήματα σχετιζόμενα με το αδιάβλητο και την εγκυρότητα των αξιολογικών διαδικασιών.

Σχετικά με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και το Απολυτήριο

Όλα τα προσδοκώμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα αποτελούν ευχές για τις οποίες δεν μπορεί να διαφωνήσει κανείς. Απαιτείται όμως εξειδίκευση των προτάσεων για να μπορεί να κριθεί η δυνατότητα επίτευξης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων. Περιμέναμε οι προτάσεις να είναι περισσότερο συγκεκριμένες, για να μπορούν να αξιολογηθούν ουσιαστικά.

Επίσης, δεν αναφέρεται ο τρόπος εισαγωγής των μαθητών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επειδή κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί προτάσεις σχετικά με την εισαγωγή των μαθητών σε Σχολές των ΑΕΙ και στη συνέχεια κατανομή τους σε επιμέρους τμήματα, θεωρούμε ότι κάτι τέτοιο, τουλάχιστον στο άμεσο μέλλον, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί. Ο

λόγος είναι ότι απαιτούνται πολλές και χρονοβόρες αλλαγές όπως, στα προγράμματα σπουδών των ΑΕΙ και στις ομαδοποιήσεις των τμημάτων. Επιπρόσθετα, εγείρεται το τεράστιο ζήτημα της διαδικασίας κατανομής σε τμήματα και, πάντως, αν δεν υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα διασφάλισης του αδιάβλητου, δεν πρέπει υπάρχει ούτε καν σκέψη προς αυτή την κατεύθυνση.

Σχετικά με το ζήτημα που συζητούμε σήμερα, καμία προσπάθεια δεν μπορεί να οδηγήσει σε ενδυνάμωση του Λυκείου, αν δεν αντιμετωπισθεί το κυρίαρχο αίτιο στο οποίο οφείλεται η υπάρχουσα κατάσταση. Συγκεκριμένα είναι διαπιστωμένο ότι εδώ και δεκαετίες οι μαθητές στο Λύκειο, σε μικρό βαθμό στην Α΄ τάξη, σε μεγαλύτερο στη Β΄ και στο μέγιστο στην Γ΄ τάξη δεν δείχνουν ενδιαφέρον παρά μόνο στα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά και συνεπώς μέσω των επιδόσεών τους σε αυτά, μπορούν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα υπόλοιπα μαθήματα θεωρούνται ως αγγαρεία ή χάσιμο χρόνου. Αν αυτό δεν αντιμετωπισθεί, καμία αλλαγή δεν πρόκειται να έχει αποτέλεσμα.

Γενικά η ενδυνάμωση του Λυκείου συνδέεται με πιο απαιτητικό πλαίσιο φοίτησης και προαγωγής των μαθητών που θα λαμβάνει υπόψη του τα ενδιαφέροντα των μαθητών, θα περιβάλλει τα διδασκόμενα μαθήματα με κίνητρα συμβατά με τις αντιλήψεις της ελληνικής κοινωνίας, θα διατηρεί το χαρακτήρα σχολείου που θα παρέχει τόσο γενική παιδεία όσο και την απαραίτητη ειδίκευση, ώστε η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να μπορεί να αποτελεί τη συνδυαστική γέφυρα με την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος το σύστημα πρόσβασης στη τριτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να διατηρήσει όλα εκείνα τα στοιχεία που εξασφαλίζουν το αδιάβλητο των διαδικασιών.

Τέλος επισημαίνουμε ότι οι όποιες αλλαγές θα πρέπει να προκύψουν μέσα από συναινετικές διαδικασίες τόσο σε πολιτικό όσο και σε εκπαιδευτικό περιβάλλον και συνεπώς απαιτείται ειλικρινής και ανοικτός διάλογος. Επιπλέον, επειδή οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που υπηρετούν κάθε εκπαιδευτικό σύστημα, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι συνθήκες στις οποίες εργάζονται και αμείβονται, η ανάγκη θέσπισης σταθερού συστήματος επιμόρφωσής τους καθώς και μέριμνα για έγκαιρη στελέχωση των σχολείων.

Εμείς, ως Σχολικοί Σύμβουλοι, που βρισκόμαστε σε καθημερινή επαφή με τη ζώσα εκπαιδευτική πραγματικότητα, που βιώνουμε τις καθημερινές προσπάθειες των εκπαιδευτικών και τις αγωνίες των μαθητών και των οικογενειών τους, θα καταθέσουμε συγκεκριμένο πλαίσιο προτάσεων, όταν από την κυβέρνηση και το ΙΕΠ κατατεθεί ένα σαφέστερο πλαίσιο. Ως ΠΕΣΣ, είμαστε πάντοτε στη διάθεση της κυβέρνησης και του ΙΕΠ

(άλλωστε, όπως προβλέπεται από το νόμο 3966/2011, το ΙΕΠ για σημαντικά ζητήματα οφείλει να συνεργάζεται θεσμικά με την ΠΕΣΣ) για να συμβάλουμε στη βελτίωση της εκπαίδευσης, η οποία αποτελεί την καλύτερη και ασφαλέστερη επένδυση για την κοινωνία.

Ευχαριστούμε.

Για το Δ.Σ. της Π.Ε.Σ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΤΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΡΒΑΝΙΤΗ - ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΤΑ